

LO - Samfunnspolitisk avdeling

Fellesorganisasjonen (FO)

Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Deres referanse
Vår referanse 21/00007-63
Vår dato 11.03.2021

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

Innspill til LOs høringssvar på NOU 2020:15 – Distriktsdemografiutvalget

FO er enig i LOs innledende kommentarer til mandatet og problembeskrivelsen. Det er viktig å sikre sterke og bærekraftige samfunn gjennom god sosial profil som bidrar til fordeling, inkludering og deltakelse av alle. Storsamfunnet og lokalsamfunnet må være gode steder å være for alle. Det innebærer grunnleggende et raust samfunn som sikrer plass for mangfold og inkludering. For å sikre dette trengs en helhetlig sosialpolitikk som innebærer gode tjenester til alle uavhengig av geografi, alder og behov. Gode oppvekstvilkår for barn og unge, tilgang på barnehageplass, gode helse- og omsorgstjenester, nærscole, rekreasjons- og fritidstilbud er forutsetninger for å sikre bærekraftige samfunn.. Samtidig er det viktig at klima- og miljøutfordringer blir ivaretatt på en slik måte at nåtidens og fremtidens livsbetingelser blir sikret.

Nedenfor gir vi innspill til enkelte områder av LOs høringssvar; velfungerende boligmarked og tiltak for utdanning og rekruttering av arbeidskraft i distriktene.

Tiltak for utdanning og rekruttering av arbeidskraft i distriktene

FO er enig med LO i at en hovedprioritering må være å sikre og forbedre et desentralisert utdanningstilbud av høy kvalitet til personer som allerede er etablert i distriktsområder. FO er opptatt av at det må etableres flere samlingsbaserte deltidsutdanninger som kan gjennomføres i kombinasjon med jobb. Arbeidsgiver må legge til rette for gjennomføring av dette både praktisk og økonomisk.

Det er viktig å beholde og etablere flere studiesteder i distriktene, for på den måten å sikre relevante utdanningstilbud i hele landet. For å rekruttere og beholde barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere i distriktene er det avgjørende at det tilbys utdanning andre steder enn i de store byene. Samtidig er det en forutsetning at kvaliteten på utdanningene er god. Det må sikres

tilstrekkelige midler og kompetanse på å drifte profesjonsutdanninger i distriktene. Utdanningsinstitusjonene må ha robuste fagmiljøer for å sikre kvalitet på de ulike utdanningene. Det innebærer at vi må se på kvaliteten på utdanningen - særlig de som de små institusjonene tilbyr, og hvordan fagmiljøene kan styrkes på disse stedene.

I kjølvannet av de mange sammenslåingene av utdanningsinstitusjoner de siste årene, er FO bekymret for evnen og viljen de store akademiske universitetsmiljøene har til å bruke ressurser på å drifte små profesjonsutdanninger i distriktene. Finansiering som sikrer drift av disse må sikres, sammen med tilgang på praksisplasser.

Utdanningsgruppene FO organiserer er plassert i de laveste finanskategorier. Barnevernspedagog- og vernepleierutdanning er i finansieringskategori E, mens sosionomutdanning er plassert i F. FO mener at disse utdanningene trenger bedre finansiering Særlig må sosionomutdanningen minimum plasseres i finansieringskategori E. Undervisningsform og kostnader for sosionomutdanningen er identisk med andre sammenlignbare profesjonsutdanninger.

Vernepleiermangel og behov for økt antall studieplasser for vernepleiere
Utvalget fremhever at lav utdanningskapasitet for sykepleiere framstår som en hovedårsak til mangel på sykepleiere, da det er klart flere kvalifiserte søkere enn det er studieplasser. Videre begrenses utdanningskapasiteten i dag i betydelig grad av det lave tilbudet av praksisplasser. Dette er forhold som også gjelder utdanning og rekruttering av vernepleiere. Basert på FOs undersøkelse¹ er det behov for 20 000 nye vernepleiere i tjenester til utviklingshemmede. Det er behov for en systematisk opptrapping for å øke utdanningskapasiteten på vernepleiere med 10% årlig over en 10 års periode.

FO har kartlagt kompetanse i kommunale tjenester til personer med utviklingshemming. Undersøkelsen viser at under en tredjedel (28 %) av de ansatte har universitets-/høyskoleutdanning, og av disse er kun 10,7 % utdannet som vernepleiere. Dette til tross for at denne utdanningen er målrettet for bistand til denne gruppen. Nesten 30 år etter ansvarsreformen for utviklingshemmede med mål om normalisering og gode levekår er dette nedslående. En forutsetning for å lykkes er kompetanse i tjenestene. Framskrivninger fra Statistisk sentralbyrå over tilbud og etterspørsel etter helsepersonell viser at helse- og omsorgssektoren kan mangle om lag 4 900 vernepleieårsverk fram mot 2035. FOs tall viser at vernepleiermangelen er fire ganger høyere, og at behovet er 20 000 nye vernepleiere.

Tiltak for velfungerende boligmarked

FO er enig med LO i at økt ulikhet drevet av boligmarkedet har en tydelig geografisk dimensjon og sterke implikasjoner for distriktpolitikken. Den økende forskjellen mellom verdi på boliger i sentrale strøk og i distriktene er en stor medvirkende faktor til økt ulikhet i formue og større klasseskille i befolkningen. Sosial boligpolitikk med tilgjengelige virkemidler må bidra til å utjevne sosiale

---

¹ <https://www.fo.no/getfile.php/1330664-1598358898/Filer/Rapport%20komp%20i%20tjenester%20til%20utviklingshemmede.pdf>

forskjeller og fremme inkludering, og er en forutsetning for et velfungerende boligmarked som sikrer rekruttering av nødvendig fagkompetanse også til distriktene. Et trygt og godt sted å bo er avgjørende for vår fysiske og psykiske helse, for livskvalitet, og for muligheten til å mestre hverdagen og delta i arbeid, utdanning og samfunnet. For å oppnå dette må staten ha tilgjengelige virkemidler for at en kan få og beholde egen bolig, uavhengig av om den er eid eller leid.

FO er opptatt av at det offentlige må ta større ansvar og legge bedre til rette for vanskeligstilte på boligmarkedet. Kommunenes ansvar for boligsosialt arbeid må tydeliggjøres, og tas inn i kommunens planarbeid som det foreslås i ny boligsosial lov. For å oppnå dette må kommunene få tilgang på statlige virkemidler, som økte rammer til grunnfinansiering, startlån, tilskudd til etablering og tilpasning, bostøtte og leie-til-eie gjennom husbanken.

Videre er det behov for en gjennomgang av eksisterende finansieringsordninger for kjøp av bolig, og krav til egenkapital. Gjeldende regler har ført til at gruppen «vanskeligstilte på boligmarkedet» har ekspandert kraftig i pressområdene, og omfatter nå også personer med høyere utdanning som jobber heltid. Egenandelskravet har ført til at førstegangsetablerere og enslige har problemer med å komme inn på boligmarkedet. Dette er ikke utelukkende et problem i sentrale områder, men gjelder også distriktene. Dagens regelverk bidrar til økte forskjeller og sosial ulikhet i befolkningen.

Vi trenger en boligpolitikk som bidrar til et bedre regulert boligmarked som favner hele befolkningen og sikrer alle tilgang til trygge og gode boliger og boforhold. Det trengs en variasjon av boligformer også i distriktene, både når det gjelder type boliger (eneboliger, leiligheter mv.), størrelse og beliggenhet. Det er samtidig viktig at boligutbygging tar hensyn til klima- og miljørelaterte problemstillinger på en forsvarlig måte, og at boformene fremmer bolyst og sosialt fellesskap.

Kommunene trenger økonomiske overføringer, kompetanse og bistand til å realisere nye alternative løsninger, som sikrer alle tilgang på bolig tilpasset både behov og økonomi. Det må være et mål at alle skal klare å betale husleien eller boliglånet sitt selv, med den inntekten de har. Ingen skal måtte være avhengig av supplerende økonomisk sosialhjelp hvis de har fast inntekt fra arbeid eller trygdeytelse. Selv om intensjonen med en ny boligsosial lov er å tydeliggjøre og skjerpe kommunens ansvar overfor vanskeligstilte på boligmarkedet, fratar ikke dette staten for ansvar, heller tvert imot. For at kommunene skal oppfylle sine forpliktelser, må også staten oppfylle sine.

Med vennlig hilsen

Sign
Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Sign
Anine Terland
Seniorrådgiver

